

V primerjavi z organizacijami za varstvo okolja smo šibki. To moramo popraviti, vendar ne s konfrontacijo, ampak s sprejemanjem njihovih argumentov, prilagajanjem našega vedenja in s prepričevanjem, da delimo njihovo ljubezen do nedotaknjenih krajev in jih želimo varovati tako kot oni. V konfrontaciji bomo samo izgubljali, s sklepanjem kompromisov, z razumevanjem in skrbnim dogovarjanjem pa lahko dosežemo svoje cilje. Argumente, predstavljene na prvem seminarju o osvajanju vrhov in zaščiti narave, je že slišati v različnih govorih in razpravah. So močno orožje proti tistim nepoučenim, ki so prepričani, da so planinci brezbrizni ljudje, ki spravljajo v nevarnost sebe in druge. Slabo

poučeni politiki seveda sklenejo, da je treba ta šport bodisi prepovedati, bodisi zakonsko omejiti. Naša naloga je, da preprečimo takšne slabo pretehtane odločitve. To ni le dolžnost naše delovne skupine za vzpore in varstvo narave, ampak tudi drugih naših komisij, gorskih odprav, mladine, športnega plezanja in celo medicincev. Prav tako se morajo s tem ukvarjati številne zveze – naše članice. Hvaležni smo jim za pomoč, ki jo pri tej težki nalogi dajejo UIAA.

V zadnjem letu smo veliko dosegli in prepričan sem, da lahko dosežemo veliko tudi v letu 1998. Hvala vsem, da ste pripotovali v Kranjsko Goro, in prav tako hvala za vašo nadaljnjo podporo.

ANALIZA DELA KOMISIJE ZA PLANINSKA POTA PRI PZS

BLIŽNJICE – RANE OBČUTLJIVEGA OKOLJA

TONE TOMŠE

Hoja in plezanje predstavljata elementarni način človekovega gibanja. Gorništvu, ki vključuje oba elementa, ugodno vpliva na človekovo duhovno bogatitev in na njegov telesni razvoj. Gore so tudi tisto okolje, kjer se še lahko srečamo z neokrnjeno naravo. Prav zaradi tega je obiskovanje gorskega sveta iz leta v leto večje. Množičnost sicer prinaša v gorski svet določene kvarne vplive, vendar nihče ne more ljudem prepovedati zahajanja v gore. Vse bolj jasno pa postaja, da bo moral vsak obiskovalec sam razmišljati o lastni varnosti in o obnašanju v tem okolju.

Pri gorništvu so prav gorska pota tista, ki igrajo pri razmahu celotne planinske dejavnosti pomembno vlogo. Že v dolini imamo poti, ki jih označujemo z napisi in tablam, da ne zaidemo. Še potrebneje je to v gorah, kjer je svet nevaren, posebno kadar zaloti gornika neurje ali gosta megla, ko težko sledi stezi.

V Tumovih in Kugyjevih časih je bilo v naših gorah drugače. Takrat ni bilo markiranih in nadelanih poti. Po naših gorah so držale le kozje in pastirske steze, plezalne smeri pa so delali le divji lovci. Število obiskovalcev gorskega sveta je bilo majhno in zato so bile tudi potrebe čisto drugačne.

VARNI NA VZDRŽEVANIH POTEH

Delo pri urejanju poti pripada v planinskih društvih markacijskim odsekom. Od prvotnih skromnih in nezahtevnih markiranih poti v ljubljanski okolici takoj po rojstvu slovenske planinske organizacije se je dejavnost razširila in naglo segla tudi v visokogorje. Plod te dejavnosti je danes mogočna mreža oskrbovanih in markiranih poti po vsej Sloveniji in skupni dolžini več kot 7000 kilometrov.

Razvoj tehnologije in različnih materialov omogoča aktivnosti, ki so bile donedavna še domena pustolovcev. Gorsko kolesarjenje, vožnja z motorji za motokros in druge naravi neprijazne dejavnosti nikakor ne sodijo na planinske steze in v gore. Planinska organizacija je za-

radi vseh kvarnih vplivov, ki jih je povzročila ideja o množičnem obiskovanju gora, sklenila, da bo po svojih močeh skušala te vplive vsaj omiliti, če se jih popolnoma preprečiti ne da. Sklep, da ne odpirajo novih poti v visokogorju, je eden od takih korakov. Zavedati se moramo, da se slovenski markacisti s svojo dejavnostjo vključujemo v oblikovanje gorskega sveta. Zato moramo točno opredeliti, kakšni posegi so še smotni, da ne bi negativno vplivali nanj.

Kljub nekaterim pomislekom o smislu označevanja in zavarovanja planinskih poti je treba poudariti, da dobro vzdrževane poti zagotavljajo varnost množicam planincev in obenem preprečujejo poškodovanje širših predelov.

Število gorskih nesreč se predvsem v zadnjih letih stalno veča. Največ nesreč se še vedno zgodi pri hoji po markiranih poteh, kar je razumljivo, saj je teh obiskovalcev tudi največ. Pomemben je podatek, da vzrok teh nesreč ni sama pot, pač pa v večini primerov človeški dejavnik. Še bolj zanimiv je podatek, da so ponekod zavarovane plezalne poti celo bolj varne kot nekatere lahke markirane poti.

Nadelava visokogorskih poti s pomočjo strojne opreme in strokovno izvedeno varovanje je število klinov in žičnih vrvi v naših gorah zmanjšalo skoraj za tretjino. Seveda pa s tem nikakor ni okrnjena varnost na teh poteh. Dele poti, ki potekajo nenaravno in je bilo zato potrebno dodatno varovanje, skušamo prestaviti na naravni sistem polic in prehodov in tako marsikatero varovanje odpade. Nikoli se nismo navduševali nad nasilnimi rešitvami v slogu italijanskih »ferrat«.

Kategorizacija gorskih poti, ki je bila uvedena pred leti predvsem z vidika boljše obveščenosti obiskovalcev gorskega sveta, je v teh letih dosegla svoj namen. 135 teh poti (89 zahtevnih in 46 zelo zahtevnih) je obenem tudi naša dediščina, ki smo jo dobili od predhodnikov. Precej teh poti ima tudi pomembno zgodovinsko ozadje. Zato smo dolžni te poti ohraniti našim zanamcem. Upreti pa se moramo različnim težnjam po odpiranju novih zavarovanih poti in spreminjanju njihovega statusa.

94 ODSOTKOV VRHOV BREZ OZNAK

Spremenjene družbene razmere in uvedba lokalne samouprave vplivajo tudi na razvoj planinske dejavnosti. Želja je, da bi planinstvo in preživljanje prostega časa v naravi postalo način življenja vsakega Slovenca. Pohodništvo kot ena od oblik dejavnosti združuje motiv pripadnosti vrednotam, kot so družina, kulturna dediščina, naravne znamenitosti, in predstavlja predvsem rekreacijsko komponento. S tega vidika podpiramo posamezne predloge po odpiranju novih poti v predelih sredogorja, kar omogoča, da se planinska dejavnost prenese na celotno območje države Slovenije. S tem bi se znatno razbremenile poti v visokogorju in tako preprečili kvamni vplivi velikih množic na določenem teritoriju.

Zadnja leta se zopet oživlja interes po uvajanju krožnih, točkovnih in veznih poti. Na tak način posamezne lokalne skupnosti in planinska društva vabijo ljudi, da obiščejo predele, ki so bili zaradi takih ali drugačnih vzrokov zapostavljeni. Tako imamo v Sloveniji trenutno 69 takih poti. Poleg teh poznamo še evropski pešpoti E-6 in E-7, kulturniške poti (Levstikova, Velikolaška pot in Jurčičeva pot), gozdne učne poti, jamarske poti, Slovensko geološko pot, različne turistične poti, trimske

poti ter različne pohodne in spominske poti, ki so praviloma označene samo na dan pohoda.

Vsekakor bo na tem področju treba narediti korak v smeri čim bolj enotnega pristopa k označevanju na terenu. Različne oznake poti popotnika prej zmedejo kot bi mu bile v informacijo in pomoč.

Slovenski markacisti poleg poti skrbijo tudi za primerno opremljenost gorskih vrhov. Nekateri slovenski vrhovi imajo oznake, ki imajo zgodovinski in praktičen pomen. Tako imamo na najvišjem slovenskem vrhu Triglavu postavljen Aljažev stolp, ki je slovenski nacionalni simbol. Na vrhu Škrlatice stoji križ, ki ima svoje zgodovinsko ozadje. Križi stoje tudi na Stolu v Karavankah, Mangartu, Kapi itd. Na vrhu Donacke gore je obeležje v obliki piramide – kapelice. Geodetska in trigonometrična znamenja imamo na 35 vrhovih. Poznamo še razgledne stolpe in orientacijske kamne ter smerne kvadre.

Kljub naštetemu pa imamo še vedno približno 94 odstotkov vrhov, ki nimajo nobenih posebnih oznak. Planinska zveza Slovenije se zavzema za to, da tako tudi ostane. Zato naj velja dogovor, da na vrhove sodijo edino skrinjice z vpisno knjigo in tipiziran žig. Za skrinjice, vpisne knjige in žige so dolžna skrbeti planinska društva, ki imajo na skrbi posamezne vrhove.

Prvenstveni vzpon v slapu Rinka

V torek zvečer sem bil pri svojem kolegu **Frančku Knezu**. Pogovarjala sva se o zaledenem slapu Rinka, ne da bi vedela, da so ga prav ta dan poskušali preplezati domačini. Omenjala sva različne načine, kako bi bilo mogoče preplezati ta nevaren slap – to je bila namreč Frančkova velika želja. Mislim, da ne pretiravam, če rečem, da je bila ta želja stara več kot dvajset let.

Bile so hude, čisto prave zime, toda kljub temu zaradi velike količine vode ni zamrznil del slapa pri sveči. Vedno je manjkalo nekaj metrov, da bi sveča dosegla podstavek ali pa se je za kratek čas, kar je bilo sicer zelo poredko, napravila le tenka ledena cev.

Letošnje leto je slap predvsem zaradi desetdnevnega hladnega vremena v začetku februarja, ko so se temperature v Logarski dolini spustile do -15°C , toliko zamrznil, da so se domačini in seveda tudi nekateri drugi plezalci začeli resneje spogledovati z »devištvom« Rinke.

Andreju Grudniku in **Antonu Pavliču-Čifu**, ki sta se pripravljala za spomladansko himalajsko odpravo na Kumbakarno (Jannu), sta se pridružila **Cene Roban** in **Jernej Grudnik** in 3. februarja so vstopili v slap Rinka. Najprej jih je čakal velik podstavek, ki običajno zamrzne vsako zimo. Zaradi pomanjkanja ledu oziroma zato, ker sveča ni bila spojena s podstavkom, so zavili na desno. Ledu, ki se je nabral na drobnih poličkah, je bilo le za vzorec. Plezanje po teh gobicah zahteva pravo mojstrstvo ter obilo sreče.

Nič bolje ni bilo s prečko na levo k sveči, ki je sledila.

Pri sveči je vodilni **Jernej Grudnik** zavrtal ledni vijak, zataknil zatič za varovanje in nadaljeval vzpon po sveči, ki je bila dolga 25 metrov in je bila ključ smeri. Sledilo je izredno nevarno plezanje, ko lahko vsak čas pričakuješ, da boš skupaj s svečo zgrmel na podstavek in se razbil. **Jernej** je bil praktično že na koncu sveče, ko mu je spodrsnilo in je poletel dvajset metrov globoko. K sreči ga je ledni vijak na začetku sveče zadržal. Razen nekaj prask in udarca v komolec ni bilo drugih poškodb. Za ta dan so plezanje končali.

V četrtek, 5. februarja, so bili zopet pod slapom **Andrej Grudnik**, **Cene Roban** in **Anton Pavlič-Čif**. Ker so v torek pustili v slapu pritrjene vrvi, so se lahko dokaj hitro povzpeli do sveče. Tu so si uredili še eno stojišče. Po napetem plezanju je **Andreju Grudniku** uspelo preplezati svečo. Sledil mu je **Cene Roban**, kot zadnji pa je plezal **Anton Pavlič-Čif**.

Z njim pa se je usoda (narava) malce poigrala, kajti pod njim se je porušila celotna sveča. Kar ne morem si zamisliti, da bi se to pripetilo vodilnemu v navezi! Bilo je potrebno kar nekaj truda, da se je **Čif** rešil iz ledeno mokrega objema.

Eden od zadnjih slovenskih velikanov – slapov je bil preplezan. Izredna vrednost vzpona se bo pokazala čez čas – naslednjih dvajset let.

Smer so tehnično ocenili s +6/-7, tej oceni pa so dodali XX, kar pomeni velika nevarnost, da se slap poruši. Predvidevam, da slap Rinka iz že znanih razlogov ne bo doživel veliko ponovitve: ker je že »razdevičen« in ker so zime vse toplejše.

Vse čestitke akterjem vzpona, še posebej, ker so ta problem rešili domači plezalci!

Franci Horvat

PROPADANJE ZGODOVINSKIH MULATJER

Več pozornosti bomo morali nameniti vzgoji novih markacistov. Tečaje bo potrebno organizirati na osnovi modernih pedagoških in andragoških metod, da bodo postali zanimivi tudi za mlajše kadre. Vsekakor moramo v najkrajšem času izdati posodobljen priročnik za markaciste. Tudi izdajanje različnih propagandnih gradiv je naša prihodnja naloga.

Velik poudarek pri vzgoji bodočih markacistov dajemo talni obdelavi poti in odpravi kvarnih vplivov hoje. Na strmih predelih razdiralne sile meteornih vod preprečujemo s postavitvijo lesenih varoval in s primerno urejenim odvodnjavanjem. Tudi naklon poti je pomemben dejavnik za varnost poti. Zato je potrebno skrbeti, da je trasa poti speljana v primernih serpentinah, kar je ugodno za hojo in za obstanek poti. Redno porezovanje vej in skrbno markiranje sta pogoja, da se hodna površina ne širi izven obstoječe poti.

Poglaviten problem so še vedno bližnjice. Nastanek bližnjic je treba preprečevati že ob nastajanju. Neprijetno speljane in in slabo urejene poti so poglaviti vzrok za nastanek vzporednih poti. Tam, kjer se začno razvijati erozijski procesi, postane pot neprijetna za hojo, zato se je začnemo izogibati. Na obeh straneh nastajajo dodatne poti, kmalu propade tudi vegetacija. Sanacija takih erozijskih žarišč je izredno zapletena, zato jih je bolje preprečiti že na začetku. V prihodnosti se bomo morali s tem problemom resneje soočiti.

V zadnjem času postajajo pomembne tudi tako imenovane »mulatjere« – nekdanje vojaške ceste. Zob časa je že dodobra načel njihove oporne zidove in te zgodovinsko pomembne poti v visokogorju vse bolj propadajo. Prav te poti pa so zaradi svoje narave za vse vrste obiskovalcev najlažji dostopi v visokogorje. Tudi njim bo potrebno nameniti pozornost in jih primerno sanirati in obnoviti.

Nastajanje krajinskih in regijskih parkov in drugih zaščitnih območij prinaša nov način obnašanja v takih okoljih in tu bodo prav označene in urejene poti lahko odigrale naravovarstveno vlogo. Predstaviti bo potrebno pomen hoje po označenih poteh predvsem v okoljih, ki so po svoji naravi dokaj občutljiva.

Še vedno je odprto vprašanje nekaterih planinskih poti glede na njihov pravni status. V novejšem času se postavlja vprašanje lastništva poti in pristojnosti vzdrževalcev. Do sedaj je veljalo, da so planinske poti javne poti, vendar to določilo nima pravne podlage oziroma o tem ne more odločati planinska organizacija. Zakonodaja, ki ureja to področje, ne predpisuje, kdaj je neka planinska pot lahko javna in kdaj ne. Vsekakor pa je neka pot javna, če to izhaja iz podatkov zemljiške knjige. Ker večina poti v sredogorju poteka po zasebnih zemljiščih, je mogoče pridobiti služnost hoje, oziroma, če je šlo za drugo obliko izkoriščanja, priposestevanje, če je bila služnost nemoteno 20 let. Potrebno bo poskrbeti, da bodo vse pomembne planinske poti vnesli v občinske plane.

ČIGAVE SO GORSKE POTI

Naloga Komisije za planinska pota je, da v doglednem času pripraviti pravni akt o katastru planinskih poti, ki bo podlaga tudi za vse ostale aktivnosti na področju uvažanja statusa planinskih poti kot javnih poti. Obenem bo tudi osnovna baza podatkov planinskih poti.

S pomočjo pravne komisije smo tudi ugotovili, da zaščita markacije kot znaka in smerne table po veljavni zakonodaji ni možna, zato je potrebno doseči, da se glede na javno dobro, kar večina poti je, pridobi posebna pravica uporabe tega znaka, in sicer pod pogoji, ki jih določa zakon. Točno bo potrebno definirati uporabo markacije in smerne table, in sicer za koga in v kakšne namene.

Glede na to je pri planinskih društvih treba doseči, da se držijo dogovorjenih norm o nadelavi, označevanju in vzdrževanju planinskih poti. Le na tak način bo dosežena obojestranska možnost, da bodo planinske poti primerno urejene in da bomo v primeru nesoglasij lahko uveljavljali prej naštetе pravice.

Vzdrževanje planinskih poti v sredogorju v normalnih razmerah ne zahteva velikih finančnih sredstev. V primeru naravnih katastrof (vetrolom, snegolom, žled itd.) lahko tudi na takih poteh pride do problema vzdrževanja, saj niso redki primeri, ko so društva morala najeti poklicne gozdarje, da so očistili poti. Seveda je to vezano na določena finančna sredstva, ki pa jih društva, ki nimajo svoje gospodarske dejavnosti, le težko zmorejo. V takih primerih je združevanje markacistov, izkušenj in denarja nujno potrebno. Pohvalno je, da pri MDO te stvari že potekajo na tak način.

Pojavlja se problem vzdrževanja določenih planinskih poti, saj nekatera društva ne vidijo pri tem nobenega stvarnega motiva. Dohodne poti do planinskih postojank in vrhov bodo vse bolj v pristojnosti društev, ki imajo od tega tudi finančno korist. Na predelih (Krvavec, Velika planina itd.), ki jih upravljajo pooblaščenca podjetja in imajo za to ustrezne koncesijske pogodbe, žele urediti pohodne poti po svojih vzorcih. Nekaj nekoč planinskih poti pa je že v pristojnosti posameznih turističnih društev.

Turističnega razvoja ni mogoče ustaviti, saj bo prihodnja civilizacija nastajala predvsem v znamenju človekovega prostega časa. Potrebno bo usmerjati razvoj tako, da pri različnih posegih ne bi nastajale posledice, ki bi utegnile trajno razvrednotiti našo krajino, predvsem alpski prostor, ki je zaradi svojih strukturnih vrednot najbolj izpostavljen okvaram.

DVE OBLETNICI ALOJZA KNAFELCA

Seveda to nikakor niso vsi problemi, s katerimi se bomo v prihodnjih letih še srečevali. Ljubezen do te dejavnosti nas kljub vsem težavam zavezuje, da bomo tudi v prihodnje s prostovoljnimi delom opravljali naloge, ki smo si jih zadali. Čeprav obremenjeni z delom v službi in doma bomo še vedno našli tiste proste ure, ki jih bomo namenili vzdrževanju planinskih poti.

Da naš trud ni zaman, nas prepričujejo številne pohvale

o urejenosti naših poti. Seveda so vmes tudi kritike in – kar priznajmo – velikokrat tudi upravičene. Da smo vse to dosegli, gre vsekakor zahvala vodstvu in organom PZS, ki vedno prisluhnejo našim željam in potrebam. Ob koncu se je potrebno spomniti tudi nestorja naše dejavnosti **Alojza Knafelca**. V lanskem letu je bila

60-letnica njegove smrti. Mislim, da smo omenjeni jubilej kar preveč prezrli. Ker pa se ne nagibam k praznovanju smrti, mislim, da bo leto 1999, ko bo 140-letnica njegovega rojstva, primeren čas, da predstavimo njegove ideje in damo primeren poudarek njegovi markaciji in njeni uporabi.

NA ANAPURNI JE SNEŽNI PLAZ POKOPAL NAJUSPEŠNEJŠEGA KAZAHSTANSKEGA ALPINISTA

LEDENI GROB ANATOLIJA BUKREJEVA

Lani na božični dan je pod snežnim plazom na Anapurni umrl **Anatolij Bukrejev**, pri nas skoraj neznan, čeprav izvrsten 39-letni kazahstanski alpinist, čigar ime se je pogosto pojavljalo v medijih po tragični nesreči na Everestu maja 1996.

Bukrejev je nameraval z italijanskim kolegom, 30-letnim **Simonejem Morom** iz Bergama, v zimskih razmerah in na alpski način preplezati novo smer na 8091 metrov visoko Anapurno. Ko se je usul plaz, ki ga je najbrž sprožila odlomljena opast, je bil z njima tudi ruski snemalec **Dimitrij Soboljev**. Snežni plaz je vse tri zajel na južni strani gore na višini približno 6.000 metrov. Mora je odneslo kakšnih 250 metrov, vendar se mu je uspelo obdržati na površini drveče snežne gromote. Ko se je končno lahko postavil na noge, njegovih dveh tovarišev ni bilo nikjer. S skrajnimi naporami se je po šestih urah vrnil v tabor.

POŽRTVOVALNI REŠEVALEC Z EVERESTA

Upanje za rešitev obeh pogrešanih je vse bolj ugašalo, kajti več kot teden dni je slabo vreme otežkočalo iskanje s helikopterjem. Podpolkovnik **Madan K. C.**, znan po drznem helikopterskem reševanju **Becka Weatheresa** in **Makaluja Gaua** na Everestu leta 1996, se je nekajkrat dvignil v zrak, vendar iskanje v skrajno neugodnih vremenskih razmerah ni dalo nobenih rezultatov. Smrt Soboljeva in Bukrejeva je bila končno potrjena 4. januarja, ko so šerpe in štirje kazahstanski alpinisti (**Rinat Hajbulin**, **Surgej Učaranko**, **Andrej Molotov** in **Dimitrij Muravjov**) preiskali območje nesreče, a pogrešanih niso našli, pač pa samo Bukrejevovo kamero in oblačila.

Bukrejevlovo dekle, Američanka **Linda Wylie** iz mesta Santa Fe v Novi Mehiki, je takoj, ko je zvedela za nesrečo, pripotovala do baznega tabora. Ko so reševalci sporočili, da ponesrečenih ne morejo najti, je dejala: »Nič več ni upanja, da bi Anatolija našli živega. Želim si le, da bi lahko določili, kje leži njegovo truplo, pokopano v ledenem grobu. Anatoliju bi bilo prav, da je za zmeraj ostal v gorah.«

Bukrejev je bil izredno izurjen in izkušen alpinist. Svoje znanje je pridobil na zahtevnih in napornih tečajih nekdanje sovjetske alpinistične zveze. Ko je država razpadla, se je obrnil na Zahod. Začel je kot nepooblaščen

vodnik voditi po Himalaji, maja 1996 pa se je pridružil **Scottu Fischerju** pri nesrečni odpravi na Everest. O tragičnih dogodkih na gori je skupaj z **Westonom DeWaltom** napisal knjigo *Vzpon*, v kateri je hotel povedati svojo resnico o nesreči, potem ko je prebral uspešnico **Jona Krakauerja** *Skozi redek zrak* (*Into Thin Air*). Menil je namreč, da je Krakauer njegovo ukrepanje prikazal neobjektivno.

Bukrejev je maja 1997 izjavil, da ga boli pristransko presojanje njegovega vedenja med nesrečo na Everestu. Do določene mere je to krivico popravil Ameriški alpinistični klub, ki mu je podelil nagrado **Davidu Sowlasa** – najvišje priznanje za pogum, in sicer za požrtvovalnost, s katero je varno pripeljal **Sandy Hill Pittman**, **Charlotte Fox** in **Tima Madsena** z viharnega Južnega sedla do tabora IV.

»NA SVETU NI DOVOLJ SREČE ZA VSE«

Ime Anatolija Bukrejeva je postalo širši javnosti znano šele z nesrečo na Everestu. Publicitete ni potreboval: njegov seznam težavnih vzponov govori sam zase. Uvrščal se je med najbolj aktivne alpiniste našega časa, saj je preplezal štiri osemtisočake v komaj 80 dneh (Everest, Lotse, Broad Peak in Gašerbrum II). Ko ga je na Anapurni zadela smrt, je poskušal skoraj nemogoč zimski vzpon na osemtisočaka v modernem slogu.

Čeprav je ohranil stalno bivališče v kazahstanski prestolnici Alma Ata, je zadnje čase večinoma prebival v ameriskem mestu Santa Fe.

Weston DeWalt je ob novici, da je njegov prijatelj Anatolij Bukrejev izgubil življenje med vzponom na Anapurno, vidno prizadet povedal naslednje:

»Anatolija Nikolajeviča Bukrejeva sem srečal 28. maja 1996, osemnajst dni po tragediji na Everestu. Ko sem slišal njegovo pripoved in pripovedi drugih preživelih, sem se spomnil besed slavnega ruskega režiserja **Andreja Tarkovskega**, ki sem si jih pred več kot petimi leti nalepil nad pisalno mizo, da jih nikoli ne bi pozabil. Takole je dejal Tarkovski: 'Najbolj me zanima človek, ki je sposoben žrtvovati sebe ali svoj način življenja, ne glede na to, ali se žrtvuje v imenu duhovnih vrednot ali v dobro koga drugega ali za svojo rešitev ali za vse to skupaj. Takšno ravnanje s svojim bistvom izključuje